

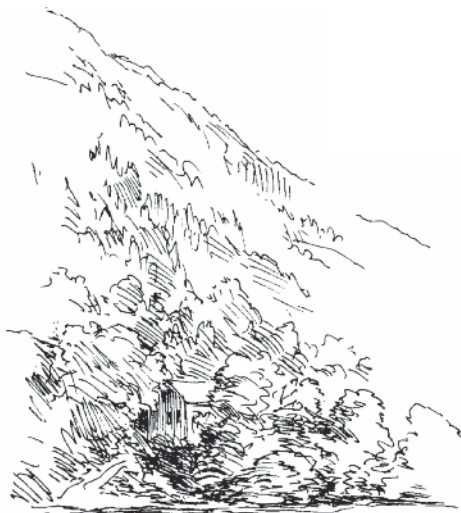

Nytt om gammelt

Mai 2018 – Nr. 2/18

FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

Medlemstur til Sundgården søndag 17. juni 2018

Historielagets sommertur går i år som vandretur til Sundgården i Fåberg søndag 17. juni. Oppmøte i Sundgården kl. 11.00. Tidligere lærer på Smestad ungdomsskole Kirsten Andberg, gir oss innføring om Sundgården og Smestad ungdomsskoles engasjement i aktivitetene som utøves på gården. Parkering på Fakkeldgården (Vormstuguvegen 40), og fottur langs Pilgrimsleden derfra tar 8 – 10 minutter. Det er også mulighet for parkering på Gausdal Landhandleri. Følg gangvegen herfra, deretter under E6 ved brua over Lågen. Fotsti langs elva videre til Sundgården. Samme gangavstand som fra Fakkeldgården. Det vil bli servert kaffe/te og biteti. Sett av datoen allerede nå. Ingen påmelding.

Tegninger av Einar Sigstad fra Vandreboka

Høsttur til Grimsdalen søndag 9. september

Høstturen tar vi i år til Grimsdalshytta i Dovre kommune. Det arrangeres som busstur, og som p.g.a avstanden, trolig vil ta mesteparten av søndagen. Program og påmelding til turen vil bli kunngjort i neste nummer av *Nytt om gammelt* i august.

Historielagets årsmøte 2018 på Sangerhuset på Vingrom

Det nye styret i historielaget etter årsmøtet 11. mars 2018. Foran leder Grethe Borgen og nestleder Mikael Finsveen. Bak f.v. Jostein Valved, Anette Røsjorde, Lena Wottestad Owren og Reidar Bostad.

Fåberg og Lillehammer historielag hadde søndag 11. mars 2018 årsmøte på Sangerhuset på Vingrom. Av de 39 fram møtte var mange fra Vingrom eller hadde tilknytning til bygda. Årsmøtesakene skapte ikke stor debatt, og ble vedtatt som foreslått (jf. Nytt om gammelt nr. 1-2018). I gjennomgangen ble særlig årbok nr. 36 og boka om setrene i Fåberg – Å, jeg vet en seter – framheva. Fra salen ble etterlyst ny utgave av Vandrebo-ka (utsolgt), og kart over vestsida til bind II av bøkene om husmannsplassene i Fåberg.

Leder Grethe Borgen takket med ord og blomster nestleder Nina G. Skurdal, sekretær Kari Brennum og varamedlem Jens Homb som nå gikk ut av styret. Likeledes ble revisor gjennom mange år Sigvart Ulven (fraværende) takket.

Jon Thorsrud ble utnevnt til æresmedlem, og holdt en takketales. Einar Rindal fortalte om sangerhuset, og Inger Elisabeth Fryjordet viste bilder og fortalte om bygda Vingrom. Til slutt sang alle Vingromsangen, skrevet av Tord Rindal, og med dattera Gerd ved pianoet.

Jon Thorsrud utnevnt til æresmedlem på årsmøtet

Det å bli utnevnt til æresmedlem i historielaget henger høyt. De som tidligere har fått denne utmerkelsen er Kristian Hosar, Helge Rønning og Ole H. Rønning. Det følger ikke med noe annet enn heder og ære, en blomsterbukett og et innrammet bevis og selvfølgelig livsvarig gratis medlemskap. I år valgte vi å gi Jon Thorsrud denne utmerkelsen.

Han har vært en solid støtte-spiller for historielaget i alle år. Han har stått som forlegger av alle historielagets årbøker, husmannsbøkene og mange av de enkeltbøkene som historielaget har utgitt.

Jon har virkelig gått inn i arbeidet til hovedmålsettinga for historielaget: Å ta vare på og formidle den lokale kulturen og historien.

På sin stillfarne måte har han alltid vært der. Hjulpet de ulike

redaksjonskomiteene og redaktørene av årbøkene gjennom tidene. Han har bidratt med sin spesielle kompetanse på sitt fagfelt og en genuin lokalhistorisk interesse.

Det er også Jon som i alle år har stått bak meldingsbladet vårt «Nytt om gammelt», han har tatt i mot ulike meldinger og skriv fra styret. Fått skikk på stoffet og presentert det på en god måte.

Og trengs det fotografier for å live opp teksten, har Jon ofte noe i sitt arkiv som vi har fått bruke.

Fåberg og Lillehammer historielag vil takke Jon for innsatsen gjennom mange år. Uten Jon ville historielaget ikke klart å formidle vår lokale historie på en så god måte.

Grethe Borgen, leder

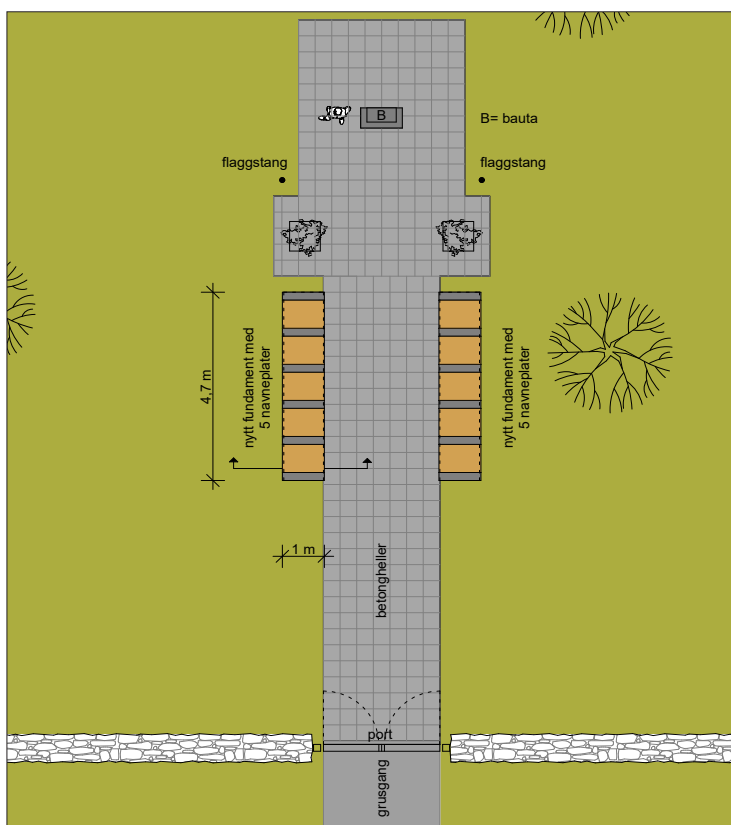

Forslag til monument med navneplater over de 954 krigsfangene som ble gravlagt på Jørstadmoen 1942-45

Slik kan monumentet bli, sett fra porten. Den 3,45 m høge bautaen bak i midten, mellom flaggstengene.

Planskissae viser forslag til plassering av de to fundamentene med fem navneplater på hver, et fundament på hver side av den hellelagte vegen inn til bautaen

Bakgrunn

Ei lokal gruppe med Jan Vidar Lie Pedersen, Ole Rønning og Terje Moringen arbeidde 2011-12 for å få plater med navn på de 927 sovjetiske, 25 jugoslaviske og 2 polske krigsfangene som døde og ble gravlagt på Jørstadmoen 1942-45. Kostnaden, og trolig også Jan Vidars bortgang i 2012, førte til at arbeidet ble satt på vent. Etter oppfordring fra generalmajor Ole Rønning (f. 1930) kom arbeidet i gang igjen høsten 2016. Med i den nye gruppa er nevnte Ole Rønning, Terje Moringen, Nina Grøseth Skurdal og Jostein Valved fra historielaget, Arne L. Ellingsen fra Forsvarsbygg og Tom Marius Aamodt fra Jørstadmoen leir (Cyberforsvaret). Gruppa har hatt møte på Jørstadmoen med lederen for Krigsgravtjenesten i Kulturdepartementet Per-Otto Gullaksen.

Forslag til monument med navn på de 954 døde krigsfangene

Fåberg og Lillehammer historielag fikk i 2017 gjort ferdig et utkast til monument. Det har 10 plater med knapt 100 navn på hver. Vi fikk hjelp av fotograf Kjetil Rolseth og sivilarkitekt Jenny Turesson Svendsen, Arkitektkontoret Streken AS, til å illustrere forslaget.

Det ble for noen år siden av Forsvaret satt opp ei orienteringstavle (norsk, russisk og engelsk tekst) utenfor porten til krigsgravene på Jørstadmoen. Det gjør at det neppe er nødvendig med mye tekst utenom navnene på navnetavlene.

Arbeidet videre

Falstadsenteret i Trøndelag er ansvarlig for bl.a. latinsk skrivemåte av navn som originalt skrives med kyrillisk alfabetet. Falstadsenteret er nesten ferdig med å kvalitetssikre lista over de 954 krigsfangene som er gravlagt på Jørstadmoen.

Nest etter Tjøtta på Helgeland – der et omfattende arbeid ble fullført for et par år siden – er Jørstadmoen det stedet i Norge med flest krigsfangegraver. Det finnes kart som viser hvor de enkelte gravene er, og navnet er kjent for 953 av de 954 krigsfangene som er gravlagt her. På den siste er bare fangenummeret kjent. Dette gjør at vi håper tiltaket får statlig prioritet.

Vi håper departementet vil lede arbeidet med å få satt opp navneplater og samtidig også vurdere andre tiltak. F.eks. begynner gravstedet å få for mange store furuer og graner. Ringmuren – en steinmur som ble satt opp i 1954-55 – er i noenlunde bra stand. Forsvarsbygg har meldt inn noen mindre vedlikeholdsbehov til Krigsgravtjenesten.

Kostnaden blir så stor at tiltaket er avhengig av særlig statlig løyving.

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og Lillehammer Historielag,
Postboks 331, 2602 Lillehammer.
Bankkonto: 2000.24.19115
Vipps-nr. 51 31 6
post@faberghistorielag.no
www.faberghistorielag.no
Jon Thorsrud har tatt seg av produksjonen.

Historielaget får ny hjemmeside

Etter vedtak i styret i Fåberg og Lillehammer historielag er arbeidet med en fullstendig oppgradering og oppdatering av lagets hjemmeside (faberghistorielag.no) godt i gang. Det er webansvarlig Richard Fauskrud og nestleder Mikael Finsveen som i hovedsak står for dette arbeidet. Sida vil få en ny layout med fargebruk, tydelige menyer og bedre oversikt. Informasjon om de til enhver tid aktive arbeidsgrupper vil få en mer framtrødende plass og lederen vil få en egen, fast spalte. Fagartikler

og øvrig informasjon som nå ligger på sida, vil bli gjennomgått med henblikk på oppdatering, kvalitetssikring og aktualitetsvurdering. Sida vil regelmessig bli ajourført med aktuelle nyheter.

Vi håper at hjemmesida nå etter hvert skal bli mer brukervennlig og informativ og til nytte og glede for alle som er interessert i lokal historie fra Lillehammer og gamle Fåberg. Den nye sida vil nok ikke bli tilgjengelig før etter sommerferien. Inntil videre vil nåværende side bli ajourført.

Fra Chicago til Lillehammer og omegn 1910

Dette er ei førstehandsberetning slik Olav Bøhmer opplevde oppveksten sin i Lillehammer, en by som den gang var ganske ulik nå. Mye har forandret seg, men mye er også gjenkjennbart.

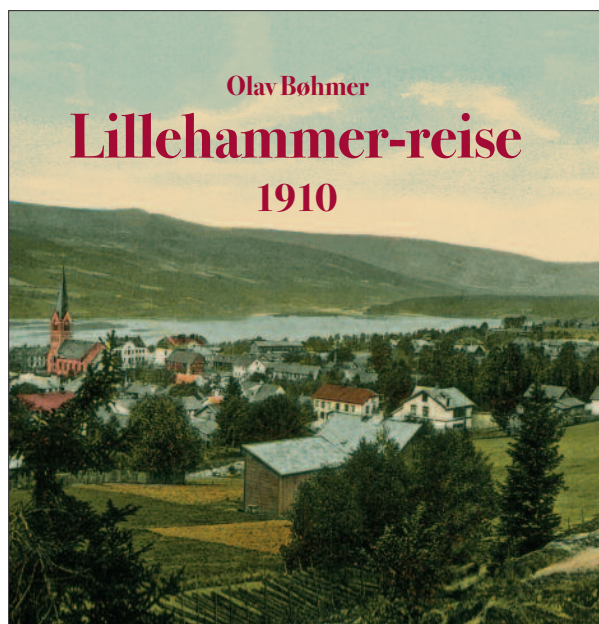
Olav Bøhmer var født i 1869 og vokste opp i det som i dag heter Storgata 57. Gården ble bygget av faren, bankkasserer og ordfører i Lillehammer N. G. Bøhmer tidlig i 1850-åra. Olav Bøhmer dro til Amerika som 20-åring, ble farmasøyt og senere lege i Chicaco. I 1910 la han ut på en norgesreise og mange år senere skrev han ned sin historie fra denne reisen.

Per Richard Bærø m.fl. har tilrettelagt stoffet. Boka Lillehammer-reise

1910 er rikt illustrert med gamle og nye bilder. Boka ble utgitt i 2016.

Pris: kr 300 i bokhandel, kr 240 til medlemmer ved tinging hos historielaget

(+ ev. porto). Bestilles på www.faberghistorielag.no eller telefon 952 42 992 (Kjell Helge Moe).

Fakkelpriisen

Fåberg og Lillehammer historielag ble for 2018 nominert til Ildsjelprisen. I sammen med tre andre, organisasjoner og enkeltpersoner, ble styret i historielaget invitert til prisutdelingen under hopprennet Raw Air i Lysgårdsbakken den 13. mars. Historielaget nådde ikke opp ved avstemningen, men følte at det var stort å bli nominert.

Det ble holdt en enkel hyggelig seremoni for kandidatene i Vip-teltet i Lysgårdsbakken, med taler av organisasjonsansvarlig for prisutdelingen, ordfører og kulturpersoner ellers. Det ble servert middag, og det ble tid til hyggelig prat rundt bordet. Selve prisutdelingen foregikk på sletta i hoppbakken, før rennet startet. Etterpå var alle kandidatene invitert til hopprennet, som for oss lokale var spennende nok, med lokal hopper som hevdet seg i toppen av resultatlista.